

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 4207/2023
20.11.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., коју заступа Нада Конатар, адвокат из ..., против тужене Предшколске установе „Паша и Наташа“ из Нове Вароши, коју заступа Општински правобранилац Општине Нова Варош, ради поништаја решења и утврђења радног односа, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 654/23 од 09.08.2023. године, у седници одржаној дана 20.11.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 654/23 од 09.08.2023. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Пријеполу, Судска јединица Нова Варош П1 177/21 од 10.11.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се поништи као незаконито решење тужене бр. ... од 19.05.2021. године и утврди да је радни однос тужиле код тужене заснован уговорима о раду на одређено време преображен у радни однос на неодређено време, и то: уговором о раду бр. ... од 01.11.2013. године са даном 02.12.2013. године или уговором о раду бр. ... од 20.09.2019. године са даном 28.10.2019. године, та да се обавезе тужена да тужиљу врати на рад на радно место које одговара њеној школској спреми и радним способностима. Ставом другим изреке, обавезана је тужиља да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 80.250,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 654/23 од 09.08.2023. године, одбијена је као неоснована жалба тужиле и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужиља је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужена је благовремено дала одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11...10/23), Врховни суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је са туженом предшколском установом у периоду од 2012. закључно са 2013. годином закључила више уговора о раду на одређено време ради обављања послова ... По истеку времена на који је био закључен сваки од уговора о раду, тужена је доносила решења о престанку радног односа тужили. Први уговор о раду бр. ... од 22.11.2012. године закључен је на 11 месеци (по којем је радни однос тужили престао решењем тужене бр. ... од 31.10.2013. године са даном доношења решења). Следећим уговором бр. ... од 01.11.2013. године (на који се тужила позива у тужби) радни однос је закључен са трајањем до 06.12.2013. године, а радни однос по овом уговору јој је престао решењем тужене бр. ... од 31.10.2013. године. У истој години закључен је и уговор бр. ... од 10.12.2013. године у трајању до 60 дана (по којем јој је радни однос престао решењем тужене бр. ... од 18.02.2014. године). Након тога, тужена је донела Одлуку бр. ... од 18.02.2014. године о пријему тужиле у радни однос на одређено време до истека коришћења права на одсуство (с обзиром на то да је, по истеку претходног уговора о раду, доставила медицинску документацију о трудноћи), а радни однос јој је престао решењем тужене бр. .../... од 17.10.2017. године (на молбу тужиле за престанак радног односа од 02.10.2017. године).

И у наредном периоду од 2017. године закључно са 2021. године тужила је са туженом предшколском установом у закључила више уговора о раду на одређено време (до 60 дана или или до добијања сагласности Владе за расписивање конкурса - а најдуже до 60 дана) ради обављања послова ..., а након истека времена на који су закључени тужени је доносио решења о престанку радног односа тужили, ради обављања послова Закључени су: у 2017. години 2 уговора о раду (18.10.2017. године и 18.12.2017. године); у 2018. години 6 уговора о раду (14.02.2018. године; 13.04.2018. године, 12.06.2018. године, 10.08.2018. године, 05.10.2018. године и 04.12.2018. године); у 2019. години 6 уговора о раду (01.02.2019. године, 02.04.2019. године, 30.05.2019. године, 26.07.2019. године, укључујући и уговор бр. ... од 20.09.2019. године, на који се тужила позива у тужби, по коме јој је радни однос престао решењем тужене бр. ... од 14.11.2019. године и 15.11.2019. године); у 2020. години 7 уговора о раду (14.01.2020. године, 13.03.2020. године, 08.05.2020. године, 03.07.2020. године, 01.09.2020. године, 30.10.2020. године и 25.12.2020. године); у 2021. године 2 уговор о раду (19.02.2021. године и бр. ... од 16.04.2021. године). И по последњем уговору о раду бр. бр. ... од 16.04.2021. године тужили је радни однос престао спорним решењем тужене бр. ... од 19.05.2021. године због истека времена на који је био заснован. Решењем Управног одбора тужене бр. ... од 10.06.2021. године одбијена је жалба тужиле изјављена против решења тужене бр. ... од 19.05.2021. године.

Тужила је све време, од ступања на рад код тужене, радила исте послове, а то су били ..., који су систематизовани тек 2020. године. У децембру 2019. године тужена је од Министарства финансија добила сагласност да се тужила прими у стални радни однос. Општина Нова Варош је 2020. године послала Министарству финансија захтев за давање сагласности за додатно примање запосленог у стални радни однос код тужене. Те исте године је стигао позитиван одговор кроз обећање да ће тужила бити примљена у стални радни однос. Међутим, у августу је расписан конкурс за само осам радника и тужила је изостављена.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су одбили тужбени захтев, с позивом на одредбе чланова 175. став 1. тачка 1. Закона о раду и чланова 1. став 2., 155. ставови 1. и 3. и 167. став 1. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ бр. 88/17...6/20). Закључили су да је предметно решење тужене бр. ... од 19.05.2021. године којим је тужили отказан последњи уговор о раду бр. ... од 16.04.2021. године правилно и законито, јер је донето на основу члана 175. став 1. тачка 1. Закона о раду због истека времена на који је уговор закључен. Поред тога, закључили су да нису испуњени услови за преображај радног односа тужиле из одређеног у неодређено време на основу уговора о раду бр. ... од 01.11.2013. године (са даном 02.12.2013. године) по којем је радни однос тужили престао решењем тужене 650 од 31.10.2013. године, а ни по уговору о раду бр. ... од 20.09.2019. године (са даном 28.10.2019. године) по коме јој је радни однос престао решењем тужене бр. ... од 14.11.2019. године јер члан 155. став 10. Закона о основама система васпитања и образовања („Службени гласник РС“ бр. 88/17...6/20) као *lex specialis*, за разлику од Закона о раду, изричито прописује да радни однос на одређено време не може да прерасте у радни однос на неодређено време. Додатна аргументација другостепеног суда била је и да члан 132. став 9. раније важећег Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ бр. 72/09...52/11) прописује да радни однос на одређено време не може да прерасте у радни однос на неодређено време.

Нижестепене одлуке су засноване на правилној примени материјалног права.

Раније важећим Законом о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ бр. 72/09...35/15) било је прописано: да делатност образовања и васпитања обавља установа и да се на оснивање и рад установе примењују прописи о јавним службама (члан 7. став 1. и 2.); у установи образовно-васпитни рад обављају наставник, васпитач и стручни сарадник, којима могу да помажу и друга лица у складу са овим Законом, те да су и други запослени у установи дужни да својим радом и укупним понашањем поштују опште принципе образовања и васпитања и доприносе остваривању циљева образовања и васпитања, општег и посебних стандарда, постигнућа и развијању позитивне атмосфере у установи (члан 8. ставови 1., 5. и 6.); радни однос на неодређено време у установи врши се преузимањем запосленог у установи чији је оснивач Република, аутономна покрајна или јединица локалне самоуправе, односно на основу конкурса ако се није могло извршити преузимање запосленог (члан 130. ставови 1. и 2.); Чланом 132. став 1. тачка 1. наведеног закона прописано је да установа може да прими у радни однос на одређено време без конкурса лице ради замене одсутног запосленог до 60 дана (члан 132. став 1. тачка 1.), установа може

да прими у радни однос на одређено време лице без конкурса до преузимања запосленог, односно до коначности одлуке о избору кандидата по конкурс (члан 132. став 1. тачка 2.), радни однос на одређено време не може да прерасте у радни однос на неодређено време (члан 132. став 8.).

Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ бр. 88/17...6/20), важећи у време подношења тужбе, прописује да изузетно, установа без конкурса може да прими у радни однос на одређено време лице до преузимања запосленог, односно до коначности одлуке о избору кандидата по конкурс за пријем у радни однос, а најкасније до 31. августа текуће школске године (члан 155. став 3. тачка 3.); радни однос на одређено време не може да прерасте у радни однос на неодређено време (члан 155. став 10.).

О тужбеном захтеву у овој правној ствари нижестепени судови су правилно одлучили применом Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС" бр. 72/09...35/15), односно Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ бр. 88/17...6/20), важећег у време подношења тужбе.

Примена ових Закона је примарна, као *lex specialis*, док је примена Закона о раду (члан 2. став 2.), као општег прописа супсидијарна, у односу на она питања која нису регулисана одредбама посебног закона.

Закон о раду („Службени гласник РС“, бр.24/05...95/18), на општи начин регулише радноправне односе, тако што прописује рад на неодређено време као правило, а рад на одређено време као изузетак који је могућ под јасно прописаним условима. У установама предшколског, основног и средњег образовања и васпитања, заснивање, постојање и престанак радног односа регулише посебан закон – Закон о основама система образовања и васпитања (како раније важећи, тако и сада важећи), који се у вези услова и начина заснивања радног односа односи на све категорије запослених лица, не само на лица која непосредно обављају васпитно образовни рад (наставник, васпитач, стручни сарадник и друго лице) већ и на запослене који обављају друге (помоћне) послове. Наиме, Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ бр. 72/09...52/11) је садржином и правним дејством одредаба из члана 120. проширио и поопштрио услове за заснивање радног односа на сва запослена лица, у односу на одредбе ранијег Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС" бр. 62/03...). Исто тако, одредба члана 132. став 8. Закона о основама система образовања и васпитања из 2009. године, као и одредба члана 155. став 10. Закона о основама система образовања и васпитања из 2017. године, као специјалан пропис, искључују могућност прерастања радног односа на одређено време у радни однос на неодређено време и таквом својом формулацијом и правним дејством спречавају примену опште одредбе члана 37. став 4. Закона о раду.

Код изнетог, правилно је становиште нижестепених судова да је решење тужене бр. ... од 19.05.2021. године којим је тужили отказан последњи уговор о раду бр. ... од 16.04.2021. године правилно и законито, јер је донето на основу члана 175. став 1. тачка 1. Закона о раду због истека времена на који је уговор

закључен. Супротно наводима ревизије, одредбе чланова 132. став 8. Закона о основама система образовања и васпитања из 2009. године и члана 155. став 10. Закона о основама система образовања и васпитања из 2017. године, као *lex specialis*, примењују се на сваки уговор о раду на одређено време закључен код установе за образовање и васпитање без обзира да ли је закључен на конкурс или без конкурса и на све запослене, па и оне који непосредно не обављају васпитно – образовни рад. Тиме је искључена могућност да радни однос на одређено време који је тужила засновала код тужене, без конкурса, ради обављања ..., прерасте у радни однос на неодређено време. Зато је правилан закључак нижестепених судова да тужила није стекла статус запослене на неодређено време код тужене.

Сукцесивност у закључивању уговора о раду у конкретном случају, на коју се тужила позива у ревизији, не може искључити примену императивних одредби члана 132. став 8. Закона о основама система образовања и васпитања из 2009. године, односно члана 155. став 10. Закона о основама система образовања и васпитања из 2017. године, као *lex specialis* закона.

Наводи ревизије који се непосредно или посредно односе на спроведени доказни поступак и оцену доказа, упућује на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање нису посебно разматрани, будући да не представљају дозвољен ревизијски разлог.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић